

تاریخچه کتابخانه مجلس

۱۰ بهمن ۱۳۹۴ ساعت ۲۱:۴۳

روز دهم بهمن ۱۳۰۴ خورشیدی کتابخانه مجلس شورای ملی رسماً گشایش یافت. این کتابخانه یکی از نهادهای فرهنگی و تاریخی عمده کشور محسوب می شود.

روز دهم بهمن ۱۳۰۴ خورشیدی کتابخانه مجلس شورای ملی رسماً گشایش یافت. این کتابخانه یکی از نهادهای فرهنگی و تاریخی عمده کشور محسوب می شود. قدمت این کتابخانه پس از کتابخانه آستان قدس رضوی از همه کتابخانه های دیگر کشور بیشتر است. تأسیس و شکل گیری این کتابخانه در نهاد قانونگذاری کشور و قبل از ایجاد هرگونه کتابخانه دیگر در سایر نهادها و سازمانهای رسمی، نشان از درجه عمیق توجه نمایندگان ملت به فرهنگ کتاب و کتابخوانی دارد. کتابخانه مجلس شورای ملی از بزرگترین و معتبرترین کتابخانه های تخصصی در ایران در حوزه علوم انسانی و اجتماعی است که در ۱۲۸۷ خورشیدی تأسیس شد. این کتابخانه در درجه نخست در خدمت نمایندگان مجلس شورای اسلامی و کارکنان قوه مقننه است. اما از دیرباز به طور وسیع مورد مراجعه دانش پژوهان و دانشجویان نیز قرار می گرفته است. کتابخانه مجلس شورای ملی با پیشنهاد ارباب کیخسرو شاهرخ، نماینده جامعه زرتشتیان در دوره دوم مجلس، در سال ۱۲۸۷ خورشیدی یعنی به فاصله دو سال پس از پیروزی انقلاب مشروطیت، ایجاد گردید.

تأسیس «دایره کتابخانه» در نظامنامه داخلی مجلس شورای ملی مصوب ۱۷ دی ۱۲۸۷ق. به تصویب رسید و ارباب کیخسرو با همکاری جمعی از نمایندگان مجلس مانند: رضا افشار، ابراهیم زنجانی، نصرالله تقوی، محمود علامیر و محمدعلی فروغی در فراهم آوردن مقدمات تأسیس کتابخانه کوشید.

برای تشکیل کتابخانه، ابتدا تعدادی کتاب به صورت پراکنده خریداری و یا توسط ناشران و مؤلفان داخل و خارج از کشور به کتابخانه اهدا شد. سپس تعداد ۲۰۲ مجلد از کتابهای ابوالحسن جلوه خریداری و با اهدای ۱۰۹۱ جلد از کتابهای احتشام السلطنه، رئیس دوره اول و دوم مجلس، توسط مخبرالسلطنه هدایت در سال ۱۲۹۱ خورشیدی هسته اولیه کتابخانه مجلس شکل گرفت.

مجلس در دوره پنجم قانونگذاری، خانه و باغ عزیزالسلطانی (ملیجک) را خرید و قسمتی از آن را پس از آماده سازی و تغییرات لازم به کتابخانه اختصاص داد و کتابها را به آنجا منتقل کرد. در سال ۱۳۰۲ خورشیدی کتابخانه به ساختمانی در شرق مجلس در میدان بهارستان، منتقل شد و در سال ۱۳۰۴ خورشیدی گشایش یافت و زیر نظر نخستین مدیر آن، یوسف اعتصامی رسماً آغاز به کار کرد.

به خاطر کوچکی فضا و نامناسب بودن محل نگهداری کتاب ها به دستور رئیس مجلس وقت، فاخر حکمت، در قسمت جنوبی

باغ بهارستان زمینی به مساحت ۱۲۰۰ متر مربع در نظر گرفته شد و در سال ۱۳۴۱ خورشیدی ساختمانی چهار طبقه برای کتابخانه ساخته شد.

کتابخانه مجلس که از چند ماه پیش از پیروزی انقلاب اسلامی در سال ۱۳۵۷ تعطیل شده بود، در ۱۶ فروردین ۱۳۵۸ به دستور امام خمینی(ره) فعالیت مجدد خود را با مدیریت عبدالحسین حائری آغاز کرد. در این دوره، نام کتابخانه مجلس شورا به «کتابخانه شماره ۱ مجلس شورای اسلامی» و کتابخانه سنای سابق به «کتابخانه شماره ۲ مجلس شورای اسلامی» تغییر یافت. کتابخانه شماره ۲ در سال ۱۳۶۲ به محل موزه نگارستان منتقل شد. بدین ترتیب، کتابخانه اخیر که مجموعه ای تخصصی در حوزه های اسلام شناسی و ایران شناسی دارد، در اختیار عموم قرار گرفت. در سال ۱۳۶۴ نیز مدیریت های کتابخانه شماره ۱ و ۲ در هم ادغام شدند و هر دو کتابخانه تحت مدیریت واحد قرار گرفتند.

کتابخانه همچنین دارای یک بخش اسناد با بیش از ۱۲۰۰۰۰۰۰ سند قدیمی شامل نامه، فرمان، قرارداد، اسناد مالی، قبالة جات و وقف نامه است که در صندوق ها و قفسه های ویژه نگهداری می شود. از جمله این اسناد، نامه ها و فرمان های مربوط به دوران مشروطیت، مانند نامه ای از مجلس به محمدعلیشاه و پاسخ او به مجلس است.

در سال ۱۳۷۴ تحولات مهمی در مدیریت و ساختار و جایگاه قانونی کتابخانه های مجلس به وجود آمد. پس از ۷۰ سال، در اساسنامه کتابخانه بازنگری شد و قانونی به تصویب رسید که بر اساس آن کتابخانه، مؤسسه ای تحقیقاتی، فرهنگی و خدماتی شناخته شد و نام آن به «کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی» تغییر یافت. اکنون کتابخانه، هیأت امنایی همانند دانشگاهها دارد و نیز دارای آیین نامه های مالی و تشکیلاتی و اداری و بودجه مستقل است و با نظارت هیأت امنای ریاست رئیس مجلس شورای اسلامی به فعالیت خود ادامه می دهد.

وب سایت مرکز اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران.

آدرس مطلب :

<https://www.cafetari.kh.com/news/۳۲۴۸۳/مجلس-کتابخانه-تاریخچه>